

עם "הפדגוג":

באוסטריה-אונגריה:

לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה: 3.90 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רויב, לחצי שנה: 3 רויב, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:

באשכנז לשנה: 18 מארק, באנגליה לשנה: 12 שילינג, בארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק, בעד הלוף האדריסה 20 קאפ.

מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פשוט 38 ה' 15 ק'.

תנאי החתימה.

באוסטריה-אונגריה: לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רויב, לחצי שנה: 2 רויב, לרבע שנה: 1 רויב.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.

החותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה הגם דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורים: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מחיר כל נומר 10 קאפ' 26 העללער.

Krakau, 22 April (9 April) 1903.

גלויין כח.

קרקווי יום ד' כיה ניסן תרס"ג.

הבן: ארבע תקופות השנה, (שיר) פסח קפלן. — הצוענית העבריה, (ספור. המשך), יהודה שטיינברג. — רבנו משה בן מימון, (הרמב"ם), יגאל הכרמלי. — מסראות ארץ ישראל: יריחו החדשה (ציור). — החלום ושבעת פתרוניו, (אגדה) אהרן ליבושיצקי. — הקרנף (ציור). — חדשות. — ידיעות שונות. — הליפות מכתבים בין קוראי העולם קטן. — מודעות.

אַרבע תּקופות השנה.

(הפוי)

נמלאי אַסמים.

מטפטים הגשמים.

ולעתים יהי קר —

אי זה התור ?

קפאה האדמה.

בשדות אף שממה

בפל-שג, בפזר —

אי זה התור ?

פסח קפלן.

ימם השלג.

על השלג.

אף תשוב הדור —

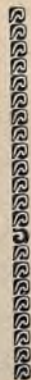
אי זה התור ?

הימים גדלו

ותבואות בשלו

וברכ הם ואור —

אי זה התור ?

הצוֹעֲנִית הָעֵבְרִיָּה.

(ספור).

(המשיך).

הפוסקים... היא אַעֲקָה. אֶבֶל הם חֲבָשׁוּ מִמִּפְתַּח סָבִיב לְפִיָּה... ומִמִּפְתַּח אַחֲרַת שְׁמוֹ בַּתּוֹךְ פִּיָּה... היא לא חֲלָה גם אִזּוּ מִצְעֵק מִתּוֹךְ לְבָבָהּ... וְהַתְּפִלָּה מֵאֵד: מִדּוּעַ אִין אֲנִיָּה שׁוֹמְעוֹת אֶת קוֹלָהּ? .. אַחֲרֵי כֵן- לְיָלֵה... וְאַחֲרֵי כֵן בְּבִתָּה וּבְכַתְּהָ... וְאִזּוּ קָרַב אֵלֶיהָ אֶחָד מִן הַצּוֹעֲנִים - עֲלֵג לְשׁוֹן; אֶבֶל הוּא עֲלֵג רַק בְּשִׁפְתַּי "יְהוּדִית" כִּשְׁהוּא מְדַבֵּר צוֹעֲנִית, אִינוּ מִתְעַלְג... וְהוּא אָמַר לָהּ בְּשִׁפְתַּי יְהוּדִית, שְׂאֵם תְּבָבָה יָבֵה אֹתָהּ... וְתַבָּרַת הָבָה בְּשִׁבְטֵי עַל בְּשִׁרָה... וְהוּא בְּבִתָּה עוֹד יוֹתֵר... וְהוּא הָבָה אֹתָהּ עוֹד יוֹתֵר... וְהָבִי וְהָבִי עַד אֲשֶׁר הִבְטִיחָה שְׂלֵא תְבָבָה. מֵאִזּוּ לא בְּבִתָּה עוֹד... רַק בְּלִילוֹת בְּשָׁהִיו הַצּוֹעֲנִים יְשִׁנִּים הִיָּתָה בּוֹכָה חֲרָשׁ... מֵאִזּוּ עָבְרוּ יָמִים רַבִּים, רַבִּים מְאֹד - בְּמַחֲזֵי אֵינָה יוֹדַעַת. היא לא יָבֵרָה אֶת הַזִּרְיָה; כִּי פִתְחָה בְּכָל רֵנֵעַ וְרֵנֵעַ מִפְּנֵי הַשְּׂבִיט הַקָּשָׁה. לְמִרְאָה כֵּל תְּנוּעַת־דָּבָר שֶׁל הַצּוֹעֲנִים חֲשָׁבָה. שְׂרוּצִיִּים הֵם לְהַבְּוֹתָהּ. דְּבָר אַחֵר - חִיץ מִן הַשְּׂבִיט נְעִינֵי הַנֶּעֱמָם שֶׁל הַצּוֹעֲנִים - לא יָבֵלָה לְזַכֵּר. אֶבֶל בְּאַחֲרֵי הַיָּמִים זָכְרָה פִּתְאֵם אֶת הַזִּרְיָה וְאַחֲרֵיהָ, וְעוֹד פִּעַם בְּכִיָּה... וְעוֹד פִּעַם הַשְּׂבִיט...

וְאַחֲרֵי כֵן עָבְרוּ עוֹד יָמִים רַבִּים, רַבִּים מְאֹד... וְהָמָּה כְּאוֹ קְרוֹב לְעִיר אַחֲתָה וְאִזּוּ לָקַח הַצּוֹעֲנִי מוֹט בְּרִגְלֵי וּלְבָן אוֹתוֹ בְּאֵשׁ... וְאוֹתָהּ כִּפְתָה (בְּיָדֶיהָ וּרְגֵלֶיהָ... וְהִקְרִיב אֶת הַמוֹט הַמְּלָבָן אֶל פִּתְחַת זְרַעוֹתֶיהָ... הַשְּׂבִיט שְׂלֵא תְבָבָהּ. וְ) אָמַר הַצּוֹעֲנִי.

הוּא! אֶת הַדְּבָר הַנוֹרָא הַהוּא לא תִשְׁכַּח לְנַצַּח! וְהִיא לא בְּבִתָּה; היא נִשְׁבַּעָה בְּאֵמַת שְׂלֵא תְבָבָה מִמֶּה לְעוֹלָם, וְלא תִגִּיד אֶת דְּבָר גְּנֻבָתָהּ לְאִישׁ, אֶבֶל אִם יָבִי אֹתָהּ.

וּמֵאִזּוּ מְדִי עֲלוֹת, עַל לְבָבָהּ הַרְעִיז לְבִרְתָּהּ, זָכְרָה אֶת הַמוֹט הַמְּלָבָן וְתַתְּחַלְחַל... נִדְּבָה לָהּ שְׂאֵלְפֵי צוֹעֲנִים עוֹמְדִים עֲלֶיהָ בְּמוֹטוֹת מְלָבָנִים... וְצוֹרְכִים אוֹתָהּ מִכַּף רִגְלָהּ וְעַד קַהֲקָדָה.

(קשה.)

בְּכָל שְׁתֵּי הַשָּׁנִים שֶׁהִיָּתָה "קְרִיצְבִּיָּה" תִּקְמָנָה שְׂבוּנָה בִּיְרֵדֵי הַצּוֹעֲנִים, לא הָיָה לָהּ יוֹם קָשָׁה, כִּיּוֹם פְּגִישָׁתָה עִם הַנְּעָרִים. אֲמָנָם קָשִׁים הָיוּ עֲלֶיהָ, וְמִי שְׂבִיָּה הִרְאִישׁוֹנִים, אֶבֶל הַיּוֹם הַזֶּה הָמַר לָהּ רַב יוֹתֵר.

היא זָכְרָת עוֹד אֶת הַיּוֹם הַרְאִישׁוֹן... אֶת הַשְּׂעָה הַרְאִישׁוּנָה, בְּרוֹר הַיּוֹם, כְּאִלוּ אֶבֶל אֶתְמוֹל הָיָה הַדְּבָר... היא נִסְעָה עִם אִמָּהּ אֶל הַדּוֹרָה "צִצִּי" הַיּוֹשֶׁבֶת שָׁם... בְּעִיר... אֶת הַפֶּל היא זָכְרָת, אֶבֶל אֶת שֵׁם הָעִיר הַהִיא אֵינָה יְכוּלָה לְהַזְכֵּר. וְהַדּוֹרָה צִצִּי יוֹשֶׁבֶת רְחוֹק, רְחוֹק מֵעִיר אֲבוֹתֶיהָ... אֶת שְׁמֵהּ אֵינָה זָכְרָת וְאֵינָה יְכוּלָה לְהַזְכֵּר בְּשׁוּם אֶפְסֵן... הַזִּמְיָה לָהּ שְׂלֵא יִדְעָה מֵעוֹלָם אֶת שֵׁם הָעִיר... אֶבֶל זָכְרָת היא שֶׁהִיָּתָה מִשְׁחַקֵּת שָׁם עִם אַחֲרֵיהָ וְעִם "חֵיֵאֱלִיק" הַמְּשׁוֹרָר, שֶׁהָיָה עוֹזֵר לְאֶבָא הֵם... אֶבֶל קוֹרְאִים זֹאת אֵינָה זָכְרָת!.. זָכְרָת היא מֶה הָיָה אֶבָא אֶבֶל אֶבֶל אֶבֶל נִקְרָא הַדְּבָר הַזֶּה, שְׂאֶבָא הָיָה שָׁם... בְּבִית שְׂמִתְפִּלָּלִים?... גַּם שָׁם אֶבֶל הַדּוֹרָה... הַשְּׂתַעֲשַׁעָה עִם יְלָדִים... וּפִתְאוּם קָמוּ כָּלֵם עַל רִגְלֵיהֶם; עֲנָלָה מְלֵאָה צוֹעֲנִים גְּדוֹלִים וְקִטְנִים, שְׁחוֹרִים, מְסֻלָּסִים... חֲצִיִּים עְרוּמִים - עָבְרָה דְרָךְ הַרְחוּב... הַנְּעָרִים לָווּ אוֹתָם עַד מַחֲוִין לְעִיר... הֵם תְּבָבִי לְרֵאוֹת, אֶבֶל יָבֵה הַצּוֹעֲנִי אֶת אֶהֱלוּ... אַחֲרֵי כֵן שָׁבוּ אֶל הָעִיר... אֶבֶל היא נִשְׁאַרְחָה עַל מְקוֹמָה... צוֹעֲנֵי קָטָן אַחֵר נִגַּשׁ אֵלֶיהָ... זֶה הָיָה "בְּשִׁרְבֵר" הַקָּטָן... אֲמָנָם היא יוֹדַעַת עִמָּה שֶׁהוּא - הַטּוֹב מִכָּל הַצּוֹעֲנִים! בְּנִרְאָה, כֵּל הַצּוֹעֲנִים טוֹבִים הֵם, כֵּל זְמַן שֶׁהֵם קָטְנִים...

וְאִזּוּ... וְאִזּוּ נִגַּשָׁה אֵלֶיהָ גַּם צוֹעֲנִית נִמְנָה... היא הִתְחַלְחָלָה, וְתַבָּרָה לְבִרְתָּהּ... אֶבֶל הַצּוֹעֲנִית הוֹשִׁיטָה לָהּ מִרְחוֹק צְמִיד שֶׁל כֶּסֶף... היא הִבִּיטָה אֵלֶיהָ בְּתַמְהוּן... הַצּוֹעֲנִית לָקַחְתָּהּ עַל יָדָהּ וְהוֹשִׁיבָה אוֹתָהּ עַל הָעֲגֵלָה... היא תַּבָּרָה לְבִרְתָּהּ... אֶבֶל הֵם הִתְחִילוּ דוֹפְקִים אֶת

היא התאצשה בקרב מן הבריתה. ובאשר למדה לדבר מעט צונענית. התחילה להשתעשע עם הצונענים הקטנים והקטנות. ומצבה הוטב מעט. הגדולים הרלו להפותה. והקטנים אהבוה; כמדמה לה שגם היא אהבת אותם. יותר מכלם היא מחבבת את פשרבר המסלסל. הוא יפה מאד... וגם טוב הוא אליה מכל הצונענים הקטנים... משחק אמה תמיד ומחלה עמה כל נתח טוב. אשר יגנב מתוך הקרבה שעל האח.

מאבא ואמא אשר "שם"... לא נשאר לה כל נבר. את מלבושיה פשטו מעליה והלבישוה סמרטוטים. כמנהג הצונעניות. אך זכר אחר קצון - קמע קצון. קבוצה קנהה של כסף ותלוי על צוארה - נשאר לה. גם את הקמע לקחו ממנה; אך בכל פעם שהיא מצטננת ונופלת למשכב. ותלו עליה את הקמע. הצונענים מאמינים. שהקמע הזה יביא לה רפואה שלמה מכל מחלה. בימים האחרונים שמו את הקמע על צוארה ולא שבו עוד לקחתו ממנה.

היא ראתה שהצונענים רואנים לה לפעמים. והתחילה להאמין. כי הם אהבים אותה. אז התחילה לקרא את הצונעני הנקון "אבא" ואת הנקנה - "אמא" והיתה שמחה לראות. שלא תוקנים ולא הקטנים מקפידים על הדבר. אדרבה: נראה שהם מסכימים על זה - גם השם אשר קראו לה "קריצבנה" נשא חן בעיניה...

אף לא אחת מן הילדות הצונעניות קרואה בשם זה... השם הזה שיך רק לה...! חפצה היא לפעמים לזכר את שמה. אשר קראו לה "שם"... אך קשה לה הדבר... אבל מה זה היה לה פחאם. שנקרבה אל הנערים לדבר עמם ולגלות להם את הסוד? היא אינה יכולה לסלח לעצמה את הדבר הזה! היא האמינה כי הצונעני הנקון ילבן שנית מוט של ברזל וישים אותו מתחת זרעותיה; לאשרה. לא עשו לה הפעם מאומה. במשך העת סגלה לעצמה את "הפשרון הצונעני": למצא תחבולה כרנע להנצל מתוך האסון-ולשקר באפן שהשומע יאמין לה בכל לב. ועתה קדמה את פניהם והתחילה בוכה: "הנערים הפוני וסחבני העירה! הם אמרו שאני אחותם!"...

- ואף מה אמרת? - שאל הצונעני בתרדה.
- אני אמרתי: "שקר הדבר! אני-צונענית! אני-קריצבנה!"

- ובאיוו שפה דברת עמם?
- בשפת יהודית; אני דברתי צונענית. ולא הבינו; דברתי יהודית והבינו!

- פתיה את - קרא הצונעני בתלונה - לא היה לך לדבר יהודית! מהיום והלאה אם יפגשוך באינה מקום. אל תדברי אף מלה אחת יהודית! נעתה עלינו לברח מזה כרנע...

והצונענים מהרו והורידו את האהל וישימוהו על העגלה ויסעו מהר... אותה לא עגשו... גם לא גערו בה... אך הנהר הנהירון לכל תוסוף עוד לדבר "יהודית".

- אבל הנער הלכן הלך יעצני לברח! - חשבה מחשבת פחד בלבבה - ומוט הדברול המלכן? ! ... אבל הוא אמר. כי אף אברח. אין לי מה לפחד עוד: הוא יגן עלי! האנשים אשר "שם" - יצילוני...

היא שמרה את הדבר בלבבה. לא שאלה את נפשה. אנה תברח? היא ידעה רק שני מקומות: אהל הצונענים ו"שם". "שם" - אבא ואמא הראשונים; "שם" אחיה ותברותיה; "שם" הנער הלכן - בעל העינים השחורות! שם יש הכל. מה שאין בה... אם תברח מפה תדנה "שם".

היא חשבה הרבה בדבר הנה. ודחתה את הענין לשעת הכשור.

אבל בכל עת שהגיעה שעת הכשור. החלה להרגיש נענעים לאהל. לצונענים וביחוד - לפשרבר הקטן. וגם לא יכלה להתנבר על פחד לבבה: הן יתפשוהו ואן ישובו לקשרה בלילות אל אופני העגלה...

ובאשר גברו בקרבה נענעים אל כל אשר "שם". חשה בנפשה די אמץ לברח מן האהל ולחסות בצל האנשים מהם אצל הנער הלכן הלך - אבל אז לא היתה שעת הכשור.

(עוד יבא).

הידה שטינברג.

הנה רבנו משה בן מימון

(ה'רמ"ב"ס).

נא

המוכה הזאת צמאה תמיד לתורה ולתורה. וכן הנה הנער בכתבי הפקדו והתלמוד והפליא את לב אביו הרב בהגיונו הישר, בבינתו העמקה ובזכרונו הנפלא. והנער הלך הלך וגדול בידיעת התורה, עד אשר ידע היטב את כל ספרי התלמוד. אז החל להגות בספרי רבנו יצחק אלפסי ורבי יוסף אבן מינש ובכל ספרי הגאונים, הנה החקמים הגדולים שקמו בישראל אחרי חתימת התלמוד. ויחכם הנער ויהי לאחד מגדולי חכמי התורה בדור ההוא.

ואולם ככל אשר הרבה להגות בתורה, כן הנה הרבה בכל הפדעים השונים, אשר מצא לפניו בספרות הערבית. וילמד את חכמת התכונה והחשבון, ידיעות הטבע והרפואה, ועמק הקר בכל ספרי הפדע, אשר כתבו חכמי העמים, למן חכמי יון הקדמונים עד ספרי חכמי הערבים והעבריים. ולהשלים את חכמתו וידיעותיו, התהלך עם כל גדולי דורו חכמי ערב המפרסמים. וכן היה לב הנער אוצר גדול מלא חכמות וידיעות רבות ושונות. ובתשוקתו הרבה ללמד ולהשיגיל עוד, הקר לדעת את רוח האדם והתפתחותו מימי עולם ויסקרא בספרי העמים השונים, ולא הניח ידו אפילו מספרי אמונות העמים הקדמונים, עובדי האלילים. הוא הנה גם בספרי האצטגנינות, זו החכמה המיוספה, לחכיר ולדעת עתידות בני האדם על פי מהלך הכוכבים, אשר חכמים רבים לפניו ולאחריו למדו אותה ויחשבוה לתקווה, והוא בישלכו תפפיר הכור, כי הכל הוא ואין בה מועיל.

ואולם לא בידיעותיו הרבות, בחכמתו הגדולה ובשקידתו הנפלאה בלבד הצטיין הנער, כי גם בטור נפשו, בתם לבבו ובמודותיו הנעלות. לבו היה מלא אהבה לעמו ואלהיו, והתורה היתה כל תענוגותיו; כהלל תקון, נשיא יהודה, אבי אבותיו, הנה גם הוא ענו ונזם לכל, לא קצף ולא התנאה, ודבורו היה בנחת, כי אהב ובדד את כל האדם.

ככה ישב הנער בבית אביו ויתענג על למודי התורה ובחכמה אשר אהב. אך לא ארכו ימי שלותו בבית אביו, כי אך מלאו לו שלש עשרה שנה, באו עליו צרות רבות ורעות. מהפכה היתה בארץ ומהומות ובלבולים רבים קמו בספרד הערבית, ויהי כל המדינה לתרבת אלהים.

א

בעיר קדובה היפה, אשר בארץ ספרד, ישבה משפחה נכבדה אחת, אשר מבניה היו רבנים ומורים בעדתם, דור אחר דור. המשפחה הזאת היתה מן המשפחות האצילות בישראל, וישלשלת יחוסה הגיעה עד רבי יהודה הנשיא, הוא התנא הגדול, מסדר ששה סדרי המשנה, אשר התחם למשפחת דור המלך. ובשנת שמונה מאות תשעים וחמט לאלף התמטי, בארבעה עשר יום להודש הראשון, יום ערב פסח, נולד בן לרבי מימון הבן, בן המשפחה הכבודה הזאת, ויקרא את שמו משה.

האגדה מספרת, כי כאשר נולד, "משה רבנו" ליוכבד אמו, האיר אור גדול בכל פנות הבית, ומדע האם המאשרת, כי בנה זה יהיה הנואל לעמו, המובע בחישה ובעבדות ותפאיר לעולם כולו, וכן הנה.

גם תילד משה בן מימון היה אהרי בן לאור גדול לבני עמו הנפוצים בארצות הגולה; ועל בן הנה למישל בישראל: "מימות משה (בן עמרם) עד משה (בן מימון) לא קם כמשה (בן מימון)".

כדי מימון אביו היה גם הוא גדול בתורה ובחכמה, בנעוריו למד תורה מפי הרב הגדול רבי יוסף הלוי בן מינש אשר ישב על פסא רבנו יצחק אלפסי בישיבת אליוסנה; וכאשר גדל ונהי לאיש, היה, ככל אבותיו, לדין בעירו. הוא חבר באורים על ספרי התלמוד, גם כתב באור נפלא על חמשה חמישי התורה בשפת ערב, (כי בימים ההם משלו הערבים, בני דת מהמד, בארצות ספרד ושתפתם היתה מדברת גם בפי בני עמנו). ומלבד שיהיה רבי מימון גדול בתורה, למד עוד הרבה חכמה ודעת ויחבר ספרים בחכמת התכונה (חכמת מהלך הכוכבים).

ותילד משה הלך וגדול בבית אביו החכם בשלונה ואהבה כבה. הוא המלמד אותו תורה וחכמה, ונזמע בלבו אהבה רבה לכל המדות הטובות אשר לעמנו, ורנשי כבוד ורוממות לתורתנו ולכל מצוותיה, והוא גם העיר בלבו את התשוקה העזה לכל דבר חכמה ופדע.

ולנער בשירונוט וקנלות מאד נפלאים: שכל עמק וחרוץ ודעה צלולה ורחב לב ונפש טובה ועדינה מאין כמה; והנפיש

ב.

בימים ההם רָפָה פֶּתַח הָאֵשֶׁלָם (אמונת מחמד) בארץ. הממלכה הגדולה והאדירה, אשר יסדו הפלפלים (הראשונים בגבורתם ויבגנאותם לדתם, גמרעה לקרעים ותחלק ותתפורר למדינות קטנות, אשר הלכו ודלו מיזם ליום.

אז קם באפריקה איש קנאי ונלהב, ושמו עבד אלה בן תומרה, ויקנא לכבוד האשלים ויאמר לשוב ולנסד ממטלה משלמית גדולה והזקה בבראשונה. ויעבר בארץ ויאסף אליו כל איש אמיץ וכל מר נפש ויהיו לגדוד גדול ויקראו לנפשם אלמוזתים, לאמר, בעל־הברית. אז יצאו למלחמה על מושליהם וינצחום אחד אחד. עד אשר נפלה כל ארץ המערב בידיהם.

ובכל עיר ועיר, אשר יבאו שם האלמוזתים, העבירו קול לאמר: "היהודים והנוצרים יקבלו עליהם את אמונת האשלים, או יעזבו את הארץ; ואל אשר לא יעשה אחת מושתיה אלה ומה, וכל רכושו יתרום לאוצר המלכות!" — בפיהם דברו ובידיהם מלאו, ויעברו באף ובהמת כל הארץ ויהרסו את כל בני המפלה ואת הישיבות, אשר למדו שם החכמים הורה למאות המלמידים, ולא השאירו זכר לכל קדשי ישראל בארץ.

אז באה עת צרה לישראל, ימי תלאות ורדיפות ונדודים. אלפי אנשים מכרו את כל נכסיהם בלא מחיר ויצאו המה ונשיהם ושפם לגוד לארצות אחרות. אך אלה אשר לא יכלו לעזוב מהר את הארץ, קבלו עליהם את אמונת האשלים למראית עין, וכתדרי בתיהם עברו את אלהיהם ושמרו את חקי תורתם בבראשונה.

ויד האלמוזתים הולכת והזקה; ויעברו מאפריקה ויבאו בתרפם הקשה גם ארצה ספרד, וילגדו גם את קרדובה ואת כל ערי הארץ הממדות; ובכל אשר רבו נצחונותיהם בן גדלה קנאותם, ותקננתה כל הישיבות המפארות וכתבי הנגסיות הגדולים ותקדברים, ונפוצו היהודים אל כל רוח. אלה יצאו אל ארצות הנוצרים אשר בצפון ספרד ואלה גדרו לבא מצרפת, אשר היתה אז ארץ חפשי ליהודים; ונבים נעו וגדו בארץ מגלי מצא להם מנוחה.

ובתוך המלים היו גם רבי מימון ובני ביתו. ימים רבים היו נעים ונדים בארץ; צרות רבות ותלאות נוראות הקיפו עליהם בלי הרף. אך כל התלאות והנדודים לא הרפו את ידי רבי משה ולא הפילו את רוחו הפביר, אשר שאף תמיד להגדיל תורה והקמה ולהוסיף דעת.

אז עלה על לבו לחבר פרוש על התלמוד הבבלי, אשר לא באר עוד אז בראוי; כי פרושי רכנו שלמה יצחקי (רש"י) לא נודעו עוד בספרד. אז אסף רבי משה את כל באורי אביו ורבי יוסף הלוי רבו, ויבר מהם את אשר ישיר בעיניו, ועליהם הוסיף מהחכמת לבו. וכה חבר את פרושו למסכתות רבות מספרני מועד ונשים ונויקין ולמסכת הליון, המסכתות, שבהן רבו

(1) ראשי אמונת מחמד.

ההלכות והדינים הנוהגים גם היום בכל הארצות; כי בסדר קדשים מבארים דיני הקרנות והמנחות, שאינם נוהגים אלא בזמן שבית המקדש קים. את חבורו זה גמר במרם מלאו לו עוד עשרים וישלש שנים.

אז עלה על לבו לחבר פרוש קצר וכוהר על ששה סדרי המשנה, פרוש, אשר יבאר היטב מעמי התלכות ולהביא את פסק הדין בסוף כל משנה. את פרושו זה, אשר קרא לו בשם "המאור", החל לכתב בימי נדודיו, ימי היות מהשבתו עסקה בכל עת בתלאות הזמן ובגלות ובנדודים, אשר גור יי עליו לנוע ולגוד בארצות מקצה השמים ועד קצה השמים. ותהייתה הלכות אשר בארץ במסעו בנפש, ודברים רבים כתב והוא יושב באגיה בלב ימים סוערים. ובכל זאת כתובים כל הדבריו בנחת ובהעה צלולה ומישבת, בדברי איש המתענג על רב שלום. בה גדל בה רוחו הפביר פסלע איתן בלב ים, השוחק לכל המשפכים והגלים הסוערים ורושעים עליו מסכיב; וכה גדלה הקמתו וכה רפה בקיאותו בתלמוד ובדברי הנאונים, עד כי כתב פעמים רבות את באוריו גם בשעה, שחקרו לו הספרים הדרושים להבור פוה.

עשר שנים גדר בכת רבי מימון ובני ביתו מעיר לעיר לתור לו מנוח. אך בראותו, כי אין כל תמונה ליהודים לשוב לשבת בשלוח בקרדובה עיר מולדתו, החליט לעזב את ארץ ספרד תיפה, הארץ אשר בה דבקו בה וישביתה לאהבה אותה, ויען כי ארצות הנוצרים ולשונן וכל מנתניהן היו זרים לו, אמר לעבר אל ארץ מזוקו הערבית, ולחמות שם עד אשר ימצא לו שעת הכשר לנסע משם הרף הים אל אחת מארצות ערב, למען יוכל לעבד שם את אלהי ישראל בגלוי.

ויבא רבי מימון הוא וביתו למרוקו וישבו בעיר פס, אשר על שפת הים התיכון, וביושבי העיר התיא און איש מכיר אותם ויהשבו למשלמים ולא הרניזום על דבר דתם.

ובעיר פס היו רבים היהודים המתמשלמים, לאמר, אשר קבלו עליהם באנס את אמונת האשלים, הם ורכניהם, ובסתר אהליהם שמרו את חקי דתם. בני הנעורים היו נאספים לעתים אל הרבנים לשמע מפיהם דברי תורה ונחומים, להתחזק באמונתם המהורה ולחבות לימים טובים, אשר ירחם יי את עמו. בראש הרבנים האלה היה רב אהד גדול בישראל ושמו רבי יהודה תהן אבן שושן. ורבי מימון התנדע בסתר אל הרב הגדול תהן ואל יתר אהיו בני עמו. ובשבת רבי מימון פסם עפק הוא ורבי דוד בנו הצעיר במסכה, ורבי משה ייטב ושקד על למודיו, אשר אהב בכל לבו ונפשו והוסיף לעבד בחבור פרושו על המשנה. הוא שמע תורה גם מפי רבי יהודה תהן, וגם עם רופאי הערבים והחכמים התרועע, ויוסף ללמד ולחקר במדעים שונים אשר אהב.

ובימים ההם היו רבים מקרב היהודים הנסחרים, אשר לא ידעו את תורתנו ודברי נמינו הנפלאים. ובראותם, כי נענים ועשוקים הם ויד אויביהם רמה, החלו להנאש מתקנה ואמרו

לראות, מה דל מצבכם בארץ הזאת, ומה שפלים הם בעיני מושליהם העריצים, בהיותם אנוסים להתחפש לעיני עם הארץ ולעבד את אלהיהם בסתר. ומי יודע — אמר — מה ילד יום? אולי הנדהל קנאת עם הארץ ושמו עיניהם לרעה ב"משלמים החדשים" (לאמה, ביהודים אשר קבלו עליהם למראית עין את דת האשלים), ולא יהנום לישמר את המי תורתם אפלו בסתר. ועל כן יעץ את בני עמו האמללים, לצאת מן המקומות האלה וללכת אל המקום אשר נוכל לקיים את תורתנו בלי מפריע".

גם רבי משה הפיץ את אגרתו ואת בקרב בני עמו ודברי האגרת הזאת היו להם כדברי האורים. והוא אז כגן המיש ועשרים שנה.

(עוד ובא.)

גאל הבר מלי.

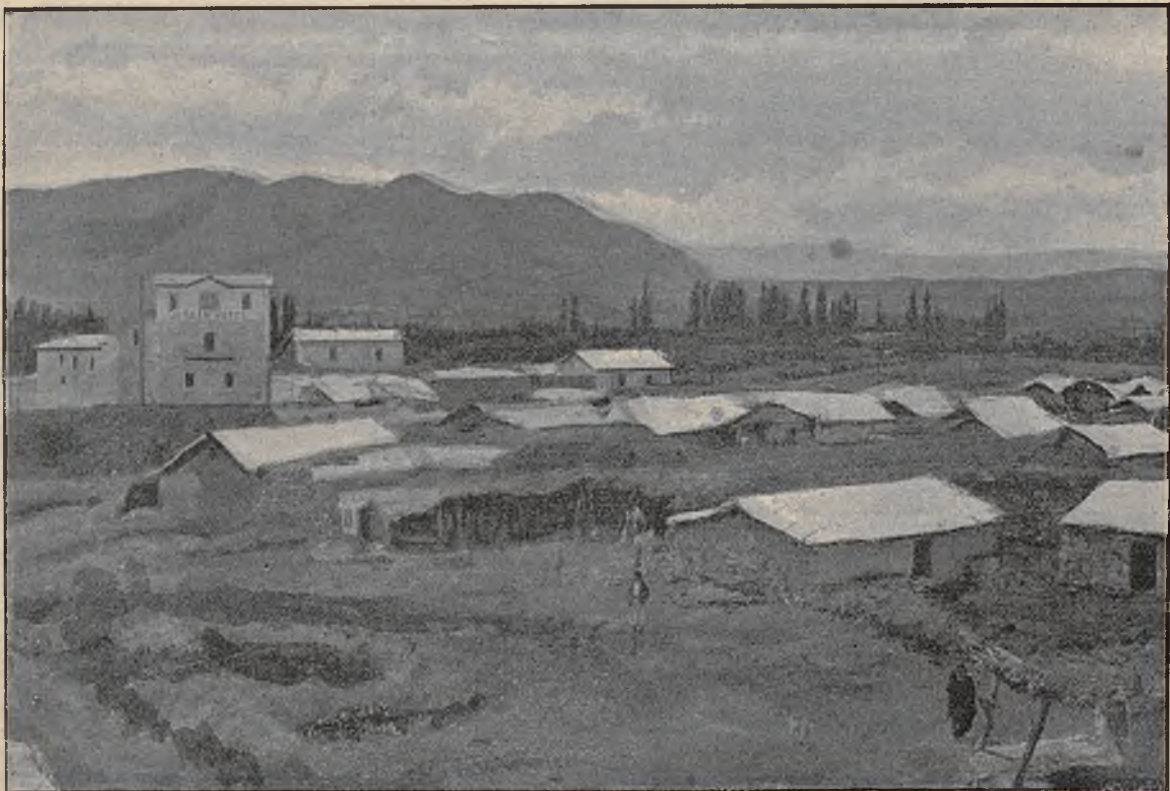
בלבם: מי יודע? אולי קצף יי באמת על ישראל עמו ומאם גם ויהלפם בזרע ישמעאל.

וירא רבי מימון, כי רבים מאתיו נבוכים ונואשים, ויצר לו מאד. ויקם ויכתב אל בני עמו "אגרת נחמה" בשפת ערב (היא השפה הפדכרת בפני כל היהודים יושבי הארצות ההן); וינתנם כדברים טובים ונעימים, ויחזק את לבכם באלהי ישראל, אשר לא יעזב את עמו לנצח, כי ישוב ורחמם והשיכם לארצם, ועם ישראל ישוב להיות לאור עולם כימי קדם. דברי האגרת הזאת שובכו את הנפשות הנעצבות והנואשות ונפיהו כקרבם רוח אמין ותקנה.

גם רבי משה כתב אגרת לבני עמו ויעוררם, כי יסיפו אמין באלהי ישראל ובתורתו הקדושה; ועם זה פקח את עיניהם

ממראות ארץ ישראל:

יריחו תחדישה.

החלום ושבעת פתרוניו.

(אגדה).

והנה קול אביהם קורא אליהם מן החצר: לעבודה בני! ויחליטו שבעת האחים לבלי ספר לאביהם משוב ועד רע, פן יתעצב גם הוא. וימהרו וירחצו את ידיהם ויפניהם ויתפללו תפלה קצרה, ויקחו כדמים וכפר-לחם ויצאו החצרה אל אביהם.

ועבדיאל עמד מאחרי ענלה רתומה לשני פרדים ויפגש את שבעת בניו בצחוק-קל על שפתיו. בחוץ הנה עוד קצת-חשך ולא ראה האב את פני בניו העצובים.

ויקחו הפנים איש איש את הרמשו וישימו על שכמם וילכו השדה.

ושדה עבדיאל מלא קמה; השבלים לרובות התנועעו ברוח הקל, כמתפללות תפלת "שמונה עשרה" בלחש.

ויעבדו האב ובניו עד השעה התשיעית וישבו לאכל את לחם הבקר. עבדיאל ראה את פני בניו והנה אינם בתמול שלשם ויתמה מאד, אך לא שאל אותם דבר, כי אמר אולי מקרה הוא.

ושבעת האחים ישבו עצובים ויאכלו את פתם בלי תאבון, ובר החלום המוטר לא מש מלבם אף רגע.

ולמחרת היום ההוא, יום חג ומנוחה מעבודה, טילו שבעת האחים ביער הסמוך וישחיו פחלומם המוטר, והנה איש זקן עובר על פניהם, ויספרו לו האחים את תלומם; וישמע הזקן ויתפלא מאד, וייעצם לסור בימי החג הקרובים אל שבעת החכמים אשר בעיר הסמוכה ולשאל מהם את פתרון תלומם.

ושם שבעת החכמים אשר בעיר הקרובה לכפר עבדיאל יצא בכל ארץ הקדם לתהלה ולתפארת, כי נחש ונחשו האנשים האלה וידעו לנבא עתידות האדם, וכל אשר יאמרו בא יבא.

ויסכו שבעת האחים בקצר רוח לימי החג, ויהי בערב יום החג ניסע עבדיאל הוא ואשתו ובניו העירה, ויחליטו האחים לסור איש איש אל חכם מיוחד ולשאל אותו פתרון תלומם.

באחד הכפרים, באחת המדינות, אשר בארץ-הקדם קרוקה, ישב לפניו אבר ושמו עבדיאל, ויהי האיש הזה תם ונשר ועובד חרוץ מאין כמוהו בכל הכפרים מסביב, ויהי לו שדות וקרמים וצאן ובקר ונכסים רבים מאד, ולו שבעה בנים כלם אמיצילים ואוהבי-עבודה ונעורו לאביהם בשדה ובכפרם, באחו ובכותו, ותחזי המשפחה הזאת בשלחה ואשר ולא ידעו עצב כל ימיהם.

ויהי בימי קציר חטים ויחלמו שבעת הבנים חלום בלילה אחד: והנם שבעתם בשדה אביהם, המלאה בר, והנה שבע שבלים מלאות וטובות מתנשאות על יתר רעותיהן, וראשיהן מכריקים עד לער עינים, והנה צפור קטנה, שבגפיה זהב, ראשה בתם ועיניה מרגליות - טסה על פני שבע השבלים הנבחות ותתלשן בחרטומה הנוצץ ותשליכן ארצה, ואחר עופפה מעל לשבעת הבנים ותעמד רגע על ראש כל אחד ואחד ותצפצף באיניהם: ציף ציף! - ותפץ ותעלם במרום.

ויהי בעלות השחר ויקיצו שבעת האחים משנתם ותפעם רוחם מאד, פתח לוימאל הכבור, עלם בן שמונה עשרה שנה ואמר: שמעוני אחי! חלום רע חלמתי הלילה, והנה אנוהו כלנו בשדה המלאה בר -

- ובשדה שבע שבלים מלאות ונבחות - הוסיף רעואל השני, עלם בן שבע עשרה שנה.

- וראשיהן מכריקים מאד - הוסיף ידידה השלישי, נער בן שש עשרה שנה.

- והנה צפור-זהב טסה על פני שבעת השבלים - קרא אמנון הרביעי, נער בן חמש-עשרה.

- ותתלשן ותשליכן ארצה - גמר נחמיה התמישי, שהנה זה עתה ל"ברמצוה".

- ואחר עופפה צפור-זהב ותעמד על ראשינו - רעדו שפתי טוביה הששי, נער בן שתים עשרה.

- ותקרא באינינו - הוסיף יוסף הקטן, נער בן עשר.

- "ציף-ציף"! קראו שבעת האחים נסד ויחזרו תרדה גדולה, מבלי דעת מדוע.

לָאָרֶץ, וְאֶחָתֶם הִחִידָה תַעֲזֹב אֶזְ אֶת בֵּיתֶם וְתַסַּע עִם בַּעֲלָהּ
לְעִיר הַבִּירָה, וּבְתַפִּיּוֹם וּבְשִׁירִים וּבְמַחֲוֹלוֹת, יִלְוֶנָה עַל
הַדְּבָרָה."

וּכְאֲשֶׁר סִפֵּר רַעֲוֹאֵל אֶת חֲלוֹמוֹ לְחֶכֶם הַשְּׁשִׁי, סִפֵּק
הַחֶכֶם אֶת כַּפְּיוֹ וַיִּקְרָא: - בְּנִי! אֲסֹן נִדְוֹל וַיִּקְרָכֶם... צַפּוֹר־
הַזֶּהֱבָה, הִיא אִמְךָ הַיְפָה, וְאִם חֲלַמְתָּ: בִּי גַעֲלַמְהָ הַצַּפּוֹר
בְּמָרוֹם - סִמֵּן רַע הוּא, כִּי אִמְךָ - - -

- מַה? מַה? - צַעַק רַעֲוֹאֵל מְרָה - אִמִּי: אִמִּי
הַטּוֹבָה!...

- ... כִּי אִמְךָ... תִּלְדָּךְ בְּדַרְדָּךְ כָּל הָאָרֶץ - בְּלֵה הַחֶכֶם
בְּמַנּוֹד־רֵאשִׁי.

- אִוְיָה! - פָּרְצָה וַעֲקַת שֶׁבַר מִרְוֵן הַעֲלָם וַיִּתְיַפַּח
כִּילָד קָטָן.

וְלֹמִיאֵל הַבְּכוֹר עָמַד אֶז בְּבֵית הַחֶכֶם הַשְּׁבִיעִי
וַיִּשְׁמַע פִּתְרוֹן חֲלוֹמוֹ בְּשִׂמְחָה רַבָּה, "אֲשֶׁר־יָהּ, בְּנִי - אָמַר
לֹז הַחֶכֶם - שְׂוֹבִית לְחַלֵּם חֲלוֹם־אֲשֶׁר בָּנָה! כַּעֲבֹד
שֶׁבַעַת יָמֵי הַחַיִּים תִּתְפַּשֶּׁה, בִּי בַת־מַלְכָה יְפָה תִבְחַר בְּךָ
לְחַתָּן לָהּ וְתִשִּׂים גֵּר־מַלְכוּת עַל רֵאשִׁיךָ..."

וּבְשׂוֹק הָעִיר קִדְּמֵנוּ שֶׁבַעַת הָאֲחִים; שְׁלֹשָׁה הָיוּ
עַלְיוֹת, שְׁלֹשָׁה עֲצוּבִים, וְהַקָּטָן אָבֵל תְּפוּס־זֶהֱבָה, וַיְהִי כְּאֲשֶׁר
סִפְּרוּ הָאֲחִים אִישׁ־אִישׁ פִּתְרוֹנוֹ, וַיִּתְפַּלְאוּ מְאֹד, וּבְכוֹב
הַחֹרִים וְהַבְּנִים הַתְּפָרָה, לֹא יָכְלוּ עוֹד הָאֲחִים לְהִתְאַפֵּק
וַיַּגְלוּ אֶת סוֹד חֲלוֹמָם וַשֶּׁבַעַת פִּתְרוֹנָיו לְאֲבִיהֶם, וַיִּתְבוּנָן
עַבְדֵי־אֵל אֵל שֶׁבַעַת בְּנָיו, וַיַּחֲשֹׁב רְגָעִים אַחֲרֵים וַיִּפֶן אֵל
הַבְּכוֹר וַיֹּאמֶר:

- הַזֹּכֵר אַתָּה, לֹמִיאֵל, מִתִּי חֲלַמְתָּם אֶת חֲלוֹמְכֶם?
- בֵּן! - עָנָו שֶׁבַעַת הָאֲחִים פֶּה אַחֵד - זֹכְרִים,
זֹכְרִים אֲנַחְנוּ הַיּוֹטֵב: אֶת חֲלוֹם חֲלַמְנוּ בְּלִיל הַרְבִּיעִי
לַיְרַח תְּשִׁירִי.

- וּמִתִּי בְּרַחַה מִן הָעֵדֶר הַכְּבִשָּׁה הַלְבָנָה? - שָׁאַל
הָאֵבֶר אֶת יוֹסֵף הַקָּטָן, אֲשֶׁר רָעָה אֶת צֵאֵן אָבִיו.

- "הַכְּבִשָּׁה הַלְבָנָה? שְׁנֵה יוֹסֵף אֶת שְׂאֵלַת אָבִיו...
הֲלֹא זֶה הָיָה בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי לַיְרַח־תְּשִׁירִי... בֵּן, בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי -
חֵי נַפְשִׁי! בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי אָבָא..."

צַחֲוִק־קָל עָבַר עַל שִׁפְתֵי הָאֵבֶר וַיִּוֹסֵף:

- וַעֲמָה סִפֵּר נָא יוֹסֵף הַקָּטָן, אִיךְ הָיָה הַדְּבָר.
וַיִּסְפֵּר יוֹסֵף לֵאמֹר: "אֲנִי רָעִיתִי אֶת הַצֵּאֵן אֵצֶל
הַנְּעִר, וַיְהִי פִרְץ וְאֵב בְּסִכְכֵי הַנְּעִר וַיִּרְץ רֹוֶץ וַיִּקְרַב אֵל
הַנְּעִר, וַיַּחֲלוּ הַכְּבִשָּׁים לְהִלָּחֵץ אִישׁ בְּצַד רַעוּ וּלְזַעַק מְרָה...
וְאֲזַעַק גַּם אֲנִי מְרָה... לְקוֹל שְׁוַעֲתִי מִבְּהֵרֵי מִן הַשָּׁרָה
לֹמִיאֵל וְרַעֲוֹאֵל וַיְדַיְדָה וַאֲמִינֵן וַיִּחְסְמָה וַטּוֹבָה וַיִּבְרִיחוּ
אֶת הַזֹּאכִים... וְאָדַפְק אֶת הַצֵּאֵן - וּפְתָאֵם רְאִיתִי וַיְהִי

וַיִּלְכוּ שֶׁבַעַת הָאֲחִים אֵל שֶׁבַעַת הַחֶכְמִים, וְלֹאֲבִיהֶם
וְלֹאֲמִים לֹא הִגִּידוּ.

וַיּוֹסֵף הַקָּטָן בָּא אֵל בֵּית הַחֶכֶם, בַּעַל הַקָּטָן הַמְּגִדְלִי,
וַיִּשְׁתּוּמֵם מְאֹד לְמַרְאֵה הַתְּמוּנוֹת הַיְפּוֹת הַתְּלִיּוֹת עַל הַקִּיר
וְהַמְּגִלוֹת וְהַסְּפָרִים הַרְבִּיּוֹם אֲשֶׁר בְּאֵרוֹנוֹת, וּבְשִׁמְעַת הַחֶכֶם
אֶת חֲלוֹם וַיִּצְחַק וַיּוֹשִׁב אֶת חֲחוּלָם הַקָּטָן עַל בְּרָכָיו
וַיִּשְׁאַלְהוּ: "בְּנִי הַלְמַדְתָּ חֲמִשָּׁי?"

- בֵּן, אֲדֹנָי! - עָנָה הַקָּטָן בְּלִי פֶסֶד - אָבִי מִלְמַדְנוּ
תּוֹרָה בְּכָל יוֹם שֶׁבַת וּמוֹעֵד.

- וְאֶת חֲלוֹם פָּרַעְהָ יָדַעְתָּ?

- בֵּן, בֵּן, אֲדֹנָי! וְהוּוּ סִפִּיר נִפְלָא עַד מְאֹד... הוּוּ לֹז
הָיִיתִי אָנֹכִי יוֹסֵף הַצַּדִּיק וְהָיִיתִי יוֹדַע גַּם אֲנִי לְפִתֵר
חֲלוֹמוֹת!...

וְהַחֶכֶם הוֹסִיף בְּצַחֲוִקוֹ: "וְעַל דְּבַר הַיּוֹנָה שֶׁשָּׁלַח נַח מִן
הַתְּבָה שְׁמַעְתָּ?"

- בְּנִי, אֲדֹנָי! - עָנָה הַיְלָד - הֵן יוֹסֵף הָיָה אַחֲרָי נַח,
וְתְפוּס־זֶהֱבָה אוֹהֵב אֶתָּה לְאֵבֵל לְכַבִּיד הַחֶגֶן? -
שָׁאַל הַחֶכֶם בְּהַחֲלִיקוֹ אֶת פִּלְמְלֵי הַנְּעִר הַצֶּהֱבִיּוֹם,

וּמִבְּלִי חֲבוֹת לְתִשְׁבִּיבַת הַנְּעִר, קָם הַחֶכֶם וַיִּקַּח תְּפוּס־
זֶהֱבָה מִן הַסֵּל וַיִּתְנַהֵוּ לְקָטָן וַיֹּאמֶר: שְׁבַע הַשְּׁבָלִים שֶׁל
פָּרַעְהָ, הַיּוֹנָה שֶׁשָּׁלַח נַח מִן הַתְּבָה, וְתְפוּס־זֶהֱבָה שְׂאֵנִי נוֹתֵן
לְךָ - יִפְתָּרוּ בְּיַחַד אֶת חֲלוֹמְךָ, בְּנִי! שְׁלוֹם לְךָ!

וַיּוֹדָה הַקָּטָן לְחֶכֶם עַל תְּפוּס־זֶהֱבָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּצְאָ,
וְהָאֵחַ הַשְּׁשִׁי, טּוֹבָיָה, עָמַד אֶז עֲצוּב בְּבֵית הַחֶכֶם הַשְּׁנִי:
- מִלְחָמָה תִּפְרָץ בְּאָרֶץ - פִּתֵר לֹז הַחֶכֶם אֶת חֲלוֹמוֹ,
וְאַתָּה וְכָל אַחֲיָךְ תִּפְּלוּ בְּתַרְבַּת הָאוֹיֵב...

- וְצַפּוֹר־זֶהֱבָה, אֲדֹנָי? לְמָה טָסָה צַפּוֹר־זֶהֱבָה
וְתַעֲלָם? - שָׁאַל הַעֲלָם בְּרַעְדָה.

- צַפּוֹר־זֶהֱבָה, בְּנִי הִיא אֶרֶץ־הַמּוֹלֶדֶת! - עָנָה
הַחֶכֶם - וְלֹא בָהּ תִּנְעֹמֶה, כִּי אִם בְּנִבְרָה, בְּאָרֶץ מְנַצְחִיכֶם
הַצֶּהֱבִיּוֹם...

וּבְבֵית הַחֶכֶם הַשְּׁלִישִׁי עָמַד נַחְמִיָה וַיִּתְעַנֵּן עַל פִּתְרוֹן
חֲלוֹמוֹ: חֲלוֹם טוֹב רְאִיתִי, בְּנִי! - אָמַר הַחֶכֶם וַיַּחֲלַק אֶת
זְקָנוֹ הַלְבָּן - שְׁבַע שָׁנוֹת שְׁבַע תְּבַאנָה לָכֶם; הַשְּׁבָלִים
תִּמְלֵאנָה וּמִכְבֹּד מִשָּׁאֵן תִּשְׁחַנֶּה לְאָרֶץ, וְצַפּוֹר־זֶהֱבָה, הִיא
הַהַצְלָחָה, תִּסְפָּד לָכֶם כַּאֲם רַחֲמֵנֶיהָ וְתִשִּׁיר בְּאוֹזְנֵיכֶם שִׁירֵי־
גִּיל וְסִרְיָה.

וְלֹאֲמִנּוּ, הָאֵחַ הַרְבִּיעִי, פִּתֵר הַחֶכֶם הַרְבִּיעִי בְּךָ:
"צַר לִי כֹאֵד עֲלִיךָ, בְּנִי; אִיךְ חֲלוֹם רַע חֲלַמְתָּ: שְׁבַע
הַשְּׁבָלִים, הֵנֵן שְׁבַע שָׁנוֹת רַעֵב וּמַחְסוֹר שֶׁתְּבַאנָה עֲלֵיכֶם,
וּבְרַבַּת יָיִ, הִיא צַפּוֹר־זֶהֱבָה, תַּעֲנֹבְכֶם בָּלָה..."

וּבְנֵי יַדִּידָה אֹרְוֵו לִשְׁמַע פֶּשֶׁר חֲלוֹמוֹ מִפִּי הַחֶכֶם
הַחֲמִישִׁי: "שְׁבַע הַשְּׁבָלִים הֵם הָאֲחִים בְּעֲצָמָם; אִמָּם תִּלְדֵּו
לָהֶם בְּשָׁנָה תְּבָאָה אַחֹת קְטַמְנָה וַיְפָה הִיא צַפּוֹר־זֶהֱבָה, וּבְיוֹם
כָּלֹלוֹתֶיהָ יִשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ הָאֲחִים עַד אֲשֶׁר יִפְּלוּ שְׁפוֹרִים

עד שִׁמְצָאנוּהָ בְעַמְקֵי הַשְּׂרֹזִין תוֹעָה וְנוֹעָה: מִה־מָּה! הוּי
 מַה גַּעְתָּה: "מִה־מָּה!" — — —
 וְקוֹל צְחוּק אֲדִיר פָּרַץ מִפִּי הָאֵפֶר: הַנְּכֵם רוֹזָאִים
 אֲפֹא. אֶפְרָחִים — פָּנָה אֶל בְּנֵיו. — כִּי לֹא יָקָה הַלֹּם
 אֶחָד מֵהַמָּתָם. כִּי אִם גַּם פִּתְרוּנוֹ אֶחָד הוּא!
 אֶהְרֵן לְבוֹשֵׁי צִקִּי.

הַכְּבִשָּׁה הַלְּבָנָה אֵינָנָה... וְאֶבֶךָ מֵר... וַיִּצְוֵנִי לֹמִיאל
 וַיַּעֲוֹל לְנַחַל אֵת הַצֵּאֵן הַבִּיטָה; וְאֶלֶף הַלֹּף וַיִּכְבְּה וְנַחַל
 אֵת הַצֵּאֵן. אֵף אֶחָדִי בֶן שִׁבְתִּי אֶל הַמַּרְעָה... הַיּוֹם נָטָה
 לְעֶרְב... וַיִּבְקֶשׁ כָּלֵנוּ אֵת הַכְּבִשָּׁה... וַנִּרְץ כָּלֵנוּ בְּשִׂדוֹת.
 בַּיַּעַר וּבְאֵחוּי. פְּעָמִים רַבּוֹת נִכְשַׁלְנוּ בְּשִׂרְשֵׁי הַעֲצִים וְנִפְלְנוּ

הַקַּרְנָה

הַקַּרְנָה הוּא חַיַּת יְבִישָׁה גְדוֹלָה מִמִּשְׁפַּחַת הַיּוֹנָקִים. הוּא בַּעַל טַף גָּדוֹל וְעֵבָה וּכְבֵד־תַּנְעִיעָה. רַגְלָיו קָצְרוֹת וְעֵבֹת
 וְאֵינָן מִפְּרִסוֹת פֶּרֶסָה. מֵעַצַּם הַטָּמוּ צוֹמַחַת לוֹ עֵצִים בְּקֶרֶף, עַל כֵּן יִקְרָאוּ לוֹ קַרְנָה, לֹא מֵדָבָר: בַּעַל קַרְנֵי-אֶרֶץ. עִירוֹ עֵבָה
 וְקִישָׁה מְאֹד וְאֵין עָלָיו כָּל שַׁעֲרֵי הַקַּרְנָה הֵיא בְּמִקְוֹמוֹת הַבְּצִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת, אֲשֶׁר בְּהֵיא הַמְּקֹרְחִית. מֵאֲכָלוֹ עֹשֶׂב וְעֵלֵי הַעֲצִים.
 זוּהִי חַיָּה עֲצֵלָה וְשׁוֹקֵמָה תָּמִיד אֲשֶׁר לֹא תִתְנַפֵּל עַל שׁוֹם בַּעַל הָי. קַרְנֵי וְחֻלְבוֹ יִקְרִים מְאֹד. מִן הַקָּרָן עוֹשִׂים פּוֹסוֹת
 לְשִׁתְיָה. אֵת עוֹרוֹ מֵיבִשִׁים תּוֹשְׁבֵי הָאֶרֶץ הֵיאוּ וְעוֹשִׂים לָהֶם מִמֶּנּוּ מַגְנִים אֲשֶׁר יִנְנוּ עֲלֵיהֶם מִחַצֵי הָאוֹיֵב. בְּאֶפְרוֹקָה וְעַל
 אִי סוּמְטְרָה יֵשׁ גַּם קַרְנָהִים בַּעֲלֵי שְׁתֵּי קַרְנִים.

חברות

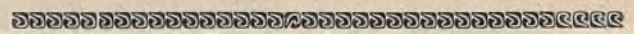
פ

עבריה — זה שם האגודה שנוסדה בפריז לפני ירחי מספר ומספרתה היא לעשות את השפה העברית לשפה מדברת בפי כל העם העברי. בראשונה התחילה האגודה לעבד את עבודת התורה לשפתנו בעזרה. אף פאשר התרבו חברי האגודה בזמן קצר, החליטו לעשותה לחברה כללית, אשר מלבד פעולותיה בפריז, תאחד את כל היודעים עברית והתמצים בתחיתה בפי בני עמנו. אגודות רבות נוסדו ונוסדות בערים רבות להנהיג את הדבור העברי בין בני עמנו ואולם כל אגודה ואגודה לבדה אינה יכולה לעשות גדולות. אף פאשר תתחברנה כל האגודות הקטנות לאגודה אחת גדולה, ותברינה ואספו לאספה כללית, אז אפשר יהיה לעשות גדולות לשפתנו.

האגודה "עבריה" תשתדל להרבות דעת שפתנו בקרב בני עמנו: תיסד גני-ילדים עברים (הם בתי ספר עברים לילדים קטנים מבני שלש עד בני שש שנים) ובתי ספר לקטנים ושעורני-ערב לגדולים.

כל חברי "עבריה" מהיבים לדבר ביניהם רק עברית. ראש האגודה הוא הפרופסור יוסף הלוי.

האגודה "עבריה" יסדה בית ספר עברי לילדים. בבית הספר הנה מדברים המורים והתלמידים רק עברית. המורים בבית הספר, מר מטמן פהן ומר זאב דימנט, עובדים את עבודתם באהבה רבה והתלמידים הרבים מדברים פלם בשפתנו ועושים בה חיל להפליא.

ידיעות שונות

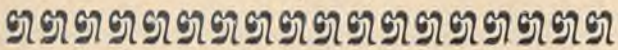
שמלת-אש — באחד המיזמים של המש"ה למלך בדרו דמורחית, נמצאה אשה כבודה אחת. שהיתה לבושה לחמהון לב כל בני החבורה בשמלה הארוגה, למראית עין מחומי אש, ועליה התנוצצו והזוהרו המון ניצוצות באורות וכצבעים שונים מרהיבי עינים. לסוף נדע הדבר, כי האשה הזאת היתה לבושה שמלה רגילה, שהיתה מקסה באריג דק מאד, וכתוף האריג היו קלועים כשש מאות חפושיות (жучки) מזוהרות באורות אש שונים.

מלך המחליקים — בני קנדה, אמריקה ושוודיה מציינים מאז בתרבינותם הנפלאה להחליק על הקרח יותר מפל בני יתר הארצות. בתוף העבר עשה לו שם גדול בין המחלקים איש צעיר אחד בקנדה, דודסון שמו. הוא מחליק על מעלי-קרנל, שגבהם עולה לשתי רגל במהירות נפלאה, ויודעי דבר קוראים לו "מלך המחליקים".

מכניק בן-עשר — עד עתה ראינו ילדים נפלאים המציינים בכשרון גדול למוסיקה. עתה נמצא בפטרבורג נער בן עשר המצאן בכשרון לחכמת המכניקה. הנער הזה, ניקולי סטפוב שמו, הוא בן לכובסת עניה ויה לא כבר מצאה בערו מקום לשרת בבית מלון. עבודת הנער היתה לבבד את התדרים, לנפות את הנעלים

ולקנין את המחם. בפקר בפקר יבא אל המטבח ומלא את המחם מים ושם בו גחלים, יאחר היה מבבד את התדרים ונקח את נעלי האורחים. ולמען אשר ישמע בהיותו בתר התדרים פאשר יתחיל המחם לרתח, המציא הנער המצאה כזאת: הוא עשה חליל ויחברו אל הנקב, אשר במכסה המחם, שמשם יוצא הקמור, והיה פאשר החל לרתח, ועלה הקמור, ונשמע קול החליל. והגסיון הנה עלה יפה מאד.

כאשר ראו האורחים ובעלת המלון את המצאת הנער הזה, התפלאו מאד ויחליטו למסד את המצאה הקטן הזה לבית הספר ללמד ולקנות חכמה ודעת.

מכתבים

נ

אל המערכת הנכבדה.

אני לומד את הנביאים הראשונים "מלכים א'" וגם את החומש "דברים", ואני קורא תמיד את "כל אנדות ישראל" מאת מר ישראל בנימין לבנר, כי אני אוהב מאד את הספורים היפים אשר בהן. שאלתי את אבי מאין לקח מר לבנר את הספורים היפים האלה? ואבי אמר לי, כי ספורי "כל אנדות ישראל" לקח מר לבנר מהגמרא והמרדש. כאשר אנדל אלמד גם אני נמרא. וגם את ספורי נרים, אשר תרנם אבי, קראתי, ועוד ספרים רבים שונים מספרי "תושיה" קראתי.

את ה"עולם קטן" קורא אני בכל שבוע. מאד מוצאים חן בעיני ספורי מר לבנר, וגם המחזה "מנחה חדשה". זה לא כבר קראתי ספור מר לבנר "בן ציון" והוא ספור יפה מאד. עתה אשאל את חברי החכמים קוראי ה"עולם קטן": איפה נמצא בתורה פסוק, אשר בו מפסקת מלה אחת בין "ויאמר ה'" ובין "אל משה"? עמנואל בן שלמה קרמן. הדמל בן תשע שנים.

לקוראי ה"עולם קטן" שלום!

זה כשתי שנים שאנחנו לומרות את השפה העברית, ועד הנה למדנו תורה, ונביאים ראשונים, וגם דברי הימים לבני ישראל, ותרנומים מרוסית לעברית גם קראנו את ה"עולם קטן", והספור "פרות של חמשה עשר" למר שטינברג מצא חן בעינינו, וביותר עזה עלינו רושם נעים ספורו של המלמד, איך הגרעין אף כי נטעהו בעפר ארץ ישראל, לא יכול להיות לעץ עדי התחממו לאור נרות חנוכה. אך את ספורו של אלישע היתום איננו מבינות ולכן נבקש מקוראי העולם קטן לחות את דעתם מה כונתנו... ולאות תורה להסופר הנכבד הגנו מרימות כל אחת מאתנו חמשה תוים מהקרן-קומת של הקופה הלאומית שאנחנו שולחות לבית המערכת.

יהודית קושניר,

לאה ולטמן,

חיה מרקום.

אבריאפול.

לחברי קוראי העולם קטן!

זה לא כבר קראתי בעולם קטן על דבר זרבבל וחבריו המקבצים כסף לבנות את בית המקדש. וישר הדבר הזה בעיני

בית מסחר הספרים של האחים לעוויזעפשטיין ושותפיהם

ווארשא, גענשא נומר 5

נמצא להמכר יותר משלשת אלפים מיני ספרים מכל המקצועות והם: חומשים, מהוורים, סדורים, שו"ת, דרוש, פוסקים; שטי"ם ואלפסין; ספרי למוה, מליצה, מחקר, שיר והספרות היפה; ספורים בוארינון.

בית מסחר הנ"ל ממלא רצון הקונה עצהו"ט. אדרעפסע:

Kom. Ges. Gebr. Lewin-Epstein & Co. Warschau, Gesiastr. Nr. 5.

Ком. тов. Братъевъ Левинъ-Эпштейнъ и Ко. 17 Варшава, Гусья 5. (6—12)

קאטאלוג מפורט יצא לאור, מחירו 20 קאפ.

חדשות חשובות!

יצאה לאור בר'יסטאמאטיע

מבית-הדפוס החדשה בורגון ללמד את ילדי בני ישראל את השפות רוסיש ואשכנזית בשיטה קלה מאד, בהוספת כתבי-מופת קלינרפיים (קאליגראפישע פראפיסען). מהמחבר של

"הוויקארעספאנדענט" ה' יוסף גאראדינסקי.

מחירה עם פארטא 40 קאפ. ; למי"ם ראבאט. כמו כן הופיעה מהדורה רביעית חדשה מהספר "הוויקארעספאנדענט" עם תקונים והוספות בהטקסט רוסיש-ישראלני עם הוספה חדשה מכתבים בשפת אשכנז וכתבי מופת קלינרפיים.

מחירו 30 קאפ עם פארטא ; למי"ם ראבאט.

בבית-מסחר הספרים שלי ימצאו להמכר הספרים של ד"ר רובין מהוצאתי: 1) החיים והמות; 2) סגולות בעלי חיים; 3) מלחמת הנגלה והגהות; 4) סגולות הצמחים; 5) מערכת טעמי המצות; וכן כל ספרי השכלה ככלל ההוצאות; ספרי הגוף, מליצה ושו"ת וספרי רו"מ על מהוצאות אחרים ומשלי. (10—5)

כתובתי:

Книжный магазинъ С. РОЗУМОВСКАГО, Бердичевъ.

אי להמחלקה (פיליע) שלי:

ВАРШАВУ, Належна 34, АРОНУ ЦВІЛИНГОЛДУ.

רוספה מיוחדת לעולם קטן.

"הפרגוג"

ירדון פדגוגי בעד ההורים והמורים.

החבורת אדר כבר יצאו מבית הדפוס וזה תכן עניניהן: א) אל הקוראים; ב) בתי ספר של פרבל ונריצות גני ילדים עבריים (עם תמונת פרבל) — נח פינס; ג) עקשנות הילדים ורגוזתם — בן משה; ד) הקריאה העברית — בן-זאב; ה) פסטלוצי בתור מחנך העם — פרופיסור לודוויג שמון (תרגום ש. רוזנפלד); ו) טולסטוי על החנוך — *; ז) תרבות הרגש הכוזרי אצל הילדים הקטנים — תרגום אחד המורים; ח) רעיונות על החנוך — בן משה; ט) ככתבי טולסטוי על החנוך — *; י) הרצאת הר"ר לנדר; יא) חסרונות האופי של הילדים (פרקים בתורת החנוך) — א. בן-צבי; יב) תורת החנוך — י. ג. גלס; יג) שאלת החנוך בעתונים — יגאל הכרמלי; יד) "הפרגוג" ותעודתו — המערכת; טו) בקרת ספרים — י. ג. גלס; טז) בעתונים; יז) כרוניקה; יח) פתגמים; כוודעות. מחיר "הפרגוג": 8 ר' לשנה, 1.50 ר' לחצי שנה, 75 ק' לרבע שנה. — לחותמי "עולם קטן" 2 ר' לשנה, 1 ר' לחצי שנה, 50 ק' לרבע שנה. החבורת הכפולה הדי (אדרדינסקי) תצא בסוף חודש ניסן. פרופסקט מפורט ע"ד "עולם קטן" והפרגוג" ישלח חנם לכל דורש.

Книгоиздательство "Труія", Варшава.

בע"פ: נובולופקי נ"ו 7, מעון 9.

מאד ואחפץ גם אנכי להיות כמיהם וזה אשר עשיתי אני וחברי: יסרנו לנו אנרת. פרחי ציון! ואנחנו נוהגים מדי שבוע בשבוע כל אחד קפיקה אחת לקפה הלאומית ונס אספתי ספרים רבים מאת כל חברי ואיסר לנו בית עקר ספרים.

אבקש מכם, חברי הקטנים, כי תעשו גם אתם כמותי. יסרו לכם אנודות פרחי ציון ותנו גם אתם מדי שבוע בשבוע לפחות קפיקה אחת לקופה הלאומית, למען יהיה גם לנו, הילדים, חלק בארצנו הקדושה.

ברגשי כבוד וזיכרת ציון

יהודה זולטקובסקי,
בן י"ב שנה.

לחברי הטובים קוראי "עולם קטן"!

ואת היא השנה השניה, אשר אבינו הטוב חותם בעדי ובעד אחי הקטנים על "עולם קטן". אבינו החביב הפך, כי נלמד לדעת היטב את שפתנו העברית היפה, לכן הוא קונה לנו כפעם בפעם ספרי אנדות ושירים, ואף כי אנחנו גרים בכפר, בכל זאת יש לנו הרבה ספרים טובים ויפים. ואנחנו קוראים אותם, ולבנו מלא חודה לאבינו הטוב, הדרוש רק שיכתוב בכל עת.

מורנו היקר מלמד אותנו גם לדבר בשפת עבר. לעת עתה קשה לנו לדבר, ולעתים קרובות מגמגמים אנחנו כל כך, עד כי נהיה לצחוק. ואולם, כל התחלה קשה, ואנחנו מקיים, כי ברבות הימים נמחר לדבר בה כבשפה חיה. יעקב הולצמן.

לחברי היקרים הקוראים "עולם קטן"!

בעולם קטן גליון 11 כתב יד אחד, יהורה קיטיביץ, כי הוא קונה מרקאות ציוניות והוא שואל את כל הילדים מה מעשיהם. והנני לענותו, כי גם אני ואחי וכל חברי, הלומדים אתי בחדר המתקן של אבי, קונים מרקאות ציוניות כאלה, ואנחנו כלנו מאספים כסף לקנות מניה של איצר ישראל, ואו יהיה גם לנו חלק בארצנו הקדושה. אני הייתי בארץ ישראל כשלוש שנים וזה כשנה אשר באתי הנה ויטבסך ומה מאד הפצתי עוד הפעם להיות שם! אני מדבר עם הורי אחי ואחותי ונס עם חברי רק עברית, גם בבית גם ברהוב, כמו שדברתי בהיותי ביפו, רק בהכרה האשכנזית. והנני חושב, כי אם כל הילדים ידברו רק עברית גם בבית וגם בחוץ ויקנו מרקאות ציוניות כמותי, או נוכל במהרה לשוב לארצנו הקדושה. ועל כן הנני מבקש מכל חברי הילדים והילדות, כי יעשו גם הם כדבר הזה ואשמח מאד.

נס יש לי אח ושמו "רכבל" ועתה הוא עורנו קטן בן חצי שנה — וכאשר יגדל בודאי יהיה גם הוא ציוני ויאסף גם הוא כסף לבנות את בית המקדש ביחד עם "רכבל" היושב במושבה. ראשון ל"ציון", אשר בארצנו הקדושה.

ועתה שלום לכל חברי המדברים עברית והקוראים את "עולם קטן".
ברגשי כבוד,
משה בן מאיר מנרנוט.
בן תשע שנים.

דמיול: הוצאת "תושיה" בורשה.

העורכים: א. ל. בן-אביגדור ושי. ל. גרודין.

כתבת "עולם קטן":

КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО "ЛУШИЯ", ВАРШАВА.
Verlag "TUSCHIAH", Warschau.

הוצאת "תושיה"

תורת הספרות

ספר מורה תורת הסגנון העברי בכלל וכל הלקי הספרות השונים בפרט עם דוגמאות רבות בפרוזה ובשיר, נבחרות מכל הלקי ספרותנו, מתקופת כתבי הקדש עד ימינו אלה.

מאת ש. ל. גרדון.

מהדורא שניה.

ר. כריינין; 10) המכתב, סגנון המכתב עם דוגמאות ממכתבי דוליצקי המשורר מנה והמשורר י. ל. גרדון.

חלק שלישי: תורת השירה: 1) משקלי השירים בכתב, הקדש עם דוגמאות; 2) משקלי השירה למשוררי ימי הביניים. אחר הפרק הזה באו דוגמאות ממכתרי התקופה ההיא: א) רבי דונש בן לברט; ב) רב האי גאון; ג) רב שמואל הנגיד; ד) שלמה בן גבירול; ה) רבי משה בן עזרא; ו) רבי יהודה הלוי; ז) רבי אברהם בן עזרא; ח) רבי יהודה אלהרר; ט) עמנואל הרומי. 3) המזוקלים החדשים (עם דוגמאות רבות). 4) השירה; 5) השירה המעוררת וחלקיה; 6) שירי הגיון; 7) הלקי שירת הגיון; א) שירי הקדש עם דוגמאות מטובי הפיוטים והפזמונים של משוררי ספרד ואשכנז; ב) שירי חול עם דוגמאות מטובי שירי משוררינו החדשים: ביליק, טשרניחובסקי ועוד. 8) שירת העלילה (א) התכן; ב) התכנית; ג) הסגנון; 9) חלקי שירת העלילה: א) האפוס (עם דוגמאות); ב) שיר רומנטי, רומן; ג) אידיליה עם דוגמאות של רמיה לוצטו ועוד; ד) האגדה, עם דוגמאות שלק. שפירא, היעב"ץ; ה) בלדה, עם דוגמאות של טשרניחובסקי; 10) המחזה או הדרמה: א) התכן; ב) התכנית; ג) הסגנון; 11) חלקי הדרמה: א) מחזה תוגה; ב) מחזה שעשועים; ג) המחזה; 12) השירה התורנית: א) השירה המתארת, עם דוגמאות מאדום הכהן ומיכל בנו; ב) השירה הממשלת, עם דוגמאות מאת יוסף הלוי, מנה, י. ל. גרדון ועוד; ג) השירה השופטת והמוכיחה: I) האפיונים עם דוגמאות של בר קפרא, ריה"ל, אבן עזרא ועוד; II) משלי חכמה עם דוגמאות מאת יהושע שטינברג, צבי שרשבסקי וי"ח טביוב; III) הסטירה, דוגמאות בפרוזה מאת יצחק ארטר, ובשיר מאת יליג ומ"ד ברנדשטטר; IV) המכתם; V) החידה (עם דוגמאות); 13) השירה המניעה עם דוגמאות מיליג ועוד.

מן התכן העשירי הזה אפשר לשפוט בנקל על ערכו וטובו של הספר הזה היחיד בימינו בספרותנו, ועל התועלת הגדולה שהוא יכול להביא לצעירי עמנו החפצים לדעת את שפתנו ידיעה רבה ומקפת ולדעת את ספרותנו ולהבינה הבנה שלמה ועמוקה.

הספר הזה, מלבד החכר הספרותי העשיר שהוא מכול בקרבנו, יוכל להיות גם למורה דרך לצעירינו לדעת מה לבחור לקריאתם, בהוכירו בפעם בפעם את החכרים החשובים בספרותנו היפה.

הספר "תורת הספרות" יוכל אפוא להחשב בצדק לקורס עליון שלם ומלא להשתלמות ידיעה שפתנו וספרותנו.

הספר הזה נתקבל בתור ספר למוד לתורת הספרות העברית במחלקה העליונה של ביה"ס למורים עברים של כ"ח בפרו.

מחירו 1 רובל, מוכרך בכד 1:16 ר"ב, מוכרך הדד 1:25 ר"ב, פארטא 14 קאפ'.

רבים ושונים הם ספרי הלמוד בשפתנו המורים את תורת השפה העברית להלכה ולמעשה, אך כולם יחד סובכים רק על ציר אחד, הם מורים דעת השפה העברית להשתמש בה על פי חקי הדקדוק, אך אין עוד כפר לכוד להורות דרכי הסגנון הספרותי בכלל ותורת הספרות לכל חלקיה בפרט. את התכונן הגדול הזה בא למלא הספר החדש הזה. הספר הזה מכיל תורה שלמה של הספרות במובנה היותר רחב: הוא מורה תורת הסגנון הספרותי הפרושי והשירי, לכל הקותיו, ואת תורת הספרות בעצמה לכל חלקיה השונים. ואולם לא הוקים ודינים יבשים מבוא הספר הזה להוגים בו, כי מלא הוא דוגמאות קטנות וגדולות (הכל לפי הענין) ממכתרי ספרותנו העתיקה והחדשה, עד אשר מלבד ערכו הלמודי הגדול יש לו גם ערך גדול בתור הריסוטומטיה המכילה בתוכה את מכתרי עניני ספרותנו בכל מקצועותיה השונים.

הספר הזה מכיל בקרבנו שלשה חלקים ומבוא: א) תורת הסגנון; ב) תורת הפרוזה; ג) תורת השירה. והוא תכן עניניו בקצור:

המבוא הוא בן שנים עשר פרק: 1) הטבע והאקטיו; 2) האמנות נחלקת לשתי; 3) האמנות היפה וסעיפיה; 4) תורת הספרות; 5) המלים; 6) הכור מלים, משפט; 7) המשפט; 8) חלקי המשפט; 9) המשפטים; 10) משפט ראשי, צדדי ומרכב; 11) המאמר (Periode); 12) המאמרים.

חלק ראשון: תורת הסגנון: 1) הסגנון בכלל; 2) הסגנון הפרושי; 3) הסגנון השירי: א) הצלול, ב) מבנה המשפטים, ג) החכר. בפרקים האלה מובאים דוגמאות רבות מספרותנו השירית העתיקה והחדשה — 4) ההבדל שבין הסגנון הפרושי לסגנון השירי. אחר כן באה שורה ארוכה של דוגמאות נבחרות לסגנון הפרושי, ואלה הן: א) סגנון המישה: הבאת בכורים, שמחת בית השואבה; ב) סגנון המדרש: מפתיהתא דאיכה רבתי; ג) סגנון תשובות הגאונים: מרב עמרם גאון ומרב האי גאון; ד) סגנון הרמב"ם: מספר המדע; ה) רבי יהודה אלהרר; ו) רבי עמנואל הרומי; ז) רבי ידעיה הפניני; ח) שלמה פפנהיים; ט) יצחק ארטר; י) מרדכי אהרן גינזבורג; יא) אברהם כופר; יב) קלמן שולמן; יג) פרץ סמולנסקי; יד) משה ליב לילינבלום; טו) א. בן-יהודה; טז) מ. פינס; יז) זאב יעב"ץ; יח) דוד ילין; יט) יהודה גרוזובסקי; כ) מנדלי מוכר ספרים; כא) "אהר העב"; כב) בן-אביגדור; כג) י. ל. פרץ; כד) דוד פרישמן; כה) ראובן כריינין.

חלק שני: תורת הפרוזה: 1) הפרוזה; 2) חלקי הפרוזה; 3) הפרושה (Beschreibung); 4) חלקי הפרשה עם דוגמאות: האריה, המים (גרוזובסקי), אשר המים באו מטררה (פרישמן); 5) כתבי מסע; דוגמא: בקרים, מאת בנימין מנדלשטם; הגאון מוילנה (ברקטריסטיקה). מאת ר. כריינין; 6) הספור; 7) חלקי הספור; דוגמאות: ערב פסח במושבה — זאב יעב"ץ, הרבן ירושלים — א. ז. רבינוביץ; 8) המאמר (Рассуждение), דוגמא ממאמרי אחר העם; 9) הבקרת; דוגמא: סמולנסקי בתור מספר —

Книгоиздательство „ТУШИЯ“, Варшава. — Verlag „TUSCHIJAH“, Warschau.